

**ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ
κ. ΓΙΑΝΝΑΚΗ Α. ΟΜΗΡΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΙΜΗΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ
ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟ ΜΑΚΑΡΙΟ Γ',
ΠΟΥ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕ Η ΒΟΥΛΗ
ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ
ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ 100 ΧΡΟΝΩΝ ΑΠΟ
ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ
Κυριακή 26 Μαΐου 2013**

Βαριά ή ευθύνη και δύσκολο τό χρέος πού έπωμίσθηκα γιά νά σās άπευθύνω τόν λόγο σέ αύτή τήν εκδήλωση τής Βουλής τών Άντιπροσώπων, μέ τήν ευκαιρία τής συμπλήρωσης 100 χρόνων άπό τή γέννηση τού μεγάλου ήγέτη τού λαού μας, τού Έθνάρχη Μακαρίου.

Είναι βαριά ή ευθύνη και δύσκολο τό χρέος άναφορās στόν Μακάριο, γιατί τό καθήκον μας είναι νά καταθέτουμε τόν άπολογισμό μας γιά τά έργα και τίς ήμέρες μας, γιά τά έπιτεύγματα και τίς παραλείψεις μας, σέ Αυτόν πού όλόκληρη ή ζωή του ύπήρξε μία συνεχής προσφορά και θυσία γιά τήν Κύπρο.

Όμως, ό άπολογισμός είναι σχεδόν άδύνατος, γιατί στήν Κύπρο τής συνεχιζόμενης τραγωδίας, τής άγχόνης τών άποικιοκρατών, τής αντίστασης στήν προδοσία και στό έγκλημα τού 1974, τής θεσμικής, τής οικονομικής και τής κοινωνικής κρίσης καθώς και τού διαχωριστικού συρματοπλέγματος και τού σκλα-

βωμένου Πενταδάκτυλου, τά μηνύματα δέν εἶναι αὐτά πού θά ἔπρεπε νά εἶναι.

Ὑπό τή βαριά σκιά τῆς ἀπουσίας τοῦ Μακαρίου, πῶς νά ἀρθρώσουμε τόν λόγο χωρίς τόν κίνδυνο τοῦ ὑποκριτικοῦ ἐκπαισμοῦ καί μίας ἐπιφανειακῆς καί ἐπιδερμικῆς ἀναφορᾶς, ὅταν ἡ Κύπρος βρίσκεται ἀκόμα διχοτομημένη, ἡμικατεχόμενη, μέ χαμένους βωμούς καί ἐστίες, μέ πρόσφυγες, μέ ἀγνοούμενους, μέ ἐγκλωβισμένους;

Πῶς θά μιλήσουμε στόν Μακάριο καί τί ἀναφορά θά τοῦ δώσουμε μέ τίς ἐκκλησίες μας ἀκόμα βουβές καί ἀλειτούργητες, μέ τήν Κερύνεια, τήν Ἀμμόχωστο καί τή Μόρφου κατεχόμενες, μέ τά ἱερά καί τά ὅσιά μας συλημένα ἀπό τόν κατοχικό στρατό καί μέ τούς πρόσφυγές μας νά πεθαίνουν μέ τόν ἀβάστακτο καημό τοῦ γυρισμοῦ; Μέ τήν τουρκική σημαία νά καρφώνει τό σῶμα τῆς Κύπρου, μέ τήν ἐθνική ταπείνωση νά συνεχίζεται καί μέ τό κάλεσμα τῆς εὐθύνης ἀπέναντι στήν ἱστορία νά μᾶς συνοδεύει ὡς ἀδιάκοπος ἐφιάλτης.

Ἐκατό χρόνια ἀπό τή γέννηση τοῦ Μακαρίου. Τί νά ποῦμε καί τί νά παραλείψουμε; Τήν μεγάλη του μαρτυρική πορεία γιά τήν ἐλευθερία καί τήν προκοπή τοῦ λαοῦ μας; Τό παγκόσμιο κῦρος του καί τό διεθνές του ἐκτόπισμα πού κατέστησε τήν Κύπρο γνωστή σέ ὁλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα; Πῶς νά διαγράψουμε τήν ἀπόπειρα διαγραφῆς τῆς μνήμης, τῆς παραχάραξης τῆς ἀλήθειας καί τῆς πραγματικῆς ἱστορίας; Ἐκατό χρόνια ἀπό τή γέννηση τοῦ Μακαρίου, ἐπιχειροῦνται παραμορφώσεις καί στρεβλώσεις σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τίς ἀρχές, τίς ἀξίες καί τίς πολιτικές, στίς ὁποῖες πίστευε καί τίς ὁποῖες ὑπέρετρε σέ ὅλη τή διάρκεια τῆς μαρτυρικῆς του πορείας, ἐπικεφαλῆς τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Τί νά ποῦμε καί τί νά παραλείψουμε, ὅταν κυριαρχοῦν οἱ μισές ἀλήθειες καί οἱ μεγάλες ἀλήθειες χάνονται;

Ἐκατό χρόνια ἀπό τή γέννηση τοῦ Μακαρίου καί 36 χρόνια ἀπό τό θάνατό του. Ἡ ἐνότητα εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαία. Ἡ ἐθνική λαϊκή συστράτευση καί συμπόρευση, εἶναι ὅρος ἐπιβίωσης

τοῦ λαοῦ καί τῆς πατρίδας. Μέ ἐθνική λαϊκή ἐνότητα πού πρέπει νά οἰκοδομεῖται, ὅχι μέ τή διαγραφή τῶν ἐθνικῶν ὑποθηκῶν τοῦ Μακαρίου καί μέ τήν παραχάραξη καί διαστρέβλωση τῶν πολιτικῶν του, ἀλλά μέ τή διαφύλαξη τῆς ἀλήθειας.

Εἶναι ἀξίωμα ὅτι ἡ ἀπουσία τῶν μεγάλων ἱστορικῶν φυσιογνωμιῶν γίνεται πιο ἔκδηλη καί αἰσθητή μέ τήν ἀρόδο τοῦ χρόνου. Στήν περίπτωση τοῦ Μακαρίου αὐτό τό ἀξίωμα παίρνει ἀκόμα πιο ἔντονες διαστάσεις. Γιατί ὁ Μακάριος, μέ τούς σταθερούς στόχους, τήν εὐέλικτη στρατηγική, τόν ἀγωνιστικό ρεαλισμό καθώς καί μέ τό παγκόσμιο κῦρος καί τή συντριπτική ὑποστήριξη τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὑπῆρξε Ἡγέτης πού σφράγισε ἀνεξίτηλα τήν ἱστορική πορεία τῆς Κύπρου.

Ἐνῶ ξεκίνησε σάν ἓνας φλογερός ἐπαναστάτης, χωρίς τή μετέπειτα ἀποκτηθεῖσα πολιτική ὠριμότητα καί πείρα, ἐξελίχθηκε σέ μία παγκόσμιας ἐμβέλειας πολιτική φυσιογνωμία πού τοποθετοῦσε τήν Κύπρο, στό προσκήνιο τῶν διεθνῶν ἐξελίξεων. Ὁ Μακάριος, ὡς νέος, ἐμπνευσμένος μέ τίς ἐλληνικές παραδόσεις, τίμησε τόν τίτλο τῆς Ἐθναρχίας καί ἠγήθηκε πολιτικά τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα, τῆς ΕΟΚΑ 1955-59 πού δέν ὀδήγησε μέν στά ἐπιδιωκόμενα ἀποτελέσματα, ὅμως ἔθεσε τέρμα στήν ἀποικιοκρατία καί ὑπῆρξε ἡ ἀπαρχή τῆς ἀνεξαρτησίας. Μίας ἀνεξαρτησίας δυστυχῶς φαλκιδευμένης, μέ δοτό Σύνταγμα, πού πέραν τῶν φυλετικῶν διακρίσεων, ἐνσωμάτωνε πρόνοιες πού τό καθιστοῦσαν μή λειτουργικό μέ τά ἀδιέξοδα ἀναπόφευκτα. Ἡ προσφυγή στόν ἔνοπλο ἐθνικο-ἀπελευθερωτικό ἀγῶνα, νομοτελειακή.

Ἡ Μεγάλη Βρετανία, στήν προσπάθειά της νά συντηρήσει πολιτικό-στρατιωτική παρουσία στήν Κύπρο, πρῶτα ἐνέπλεξε τήν Τουρκία μέ τήν τριμερῆ γιά νά ἀξιοποιήσει τούς Τ/Κ καί τέλος ἐπέβαλε ἓνα μή λειτουργικό σύνταγμα. Ὁ Μακάριος, σέ μία προσπάθεια ἀποφυγῆς ἀδιεξόδων καί κρίσεων, πρότεινε τά δεκατρία σημεία. Εἶναι ἀνιστόρητο, νά θεωροῦνται οἱ προτάσεις

αυτές ως ξναυσμα γιά τίς καλούμενες διακοινοτικές ταραχές. Ἀπό πότε προτάσεις, ἀντί νά ὀδηγοῦν σέ διάλογο, ὀδηγοῦν σέ κρίση; Ὑλλωστε, εἶναι γνωστή ἡ προπαρασκευή τῆς Τουρκίας νά ὀδηγήσει σέ ἀνωμαλία, στήν προσπάθειά της νά δημιουργήσει ἕνα πολιτικό-στρατιωτικό προγεφύρωμα. Ὁ ἴδιος ὁ τότε Γ.Γ. τοῦ ΟΗΕ, Οὐ Θάντ, χαρακτηήρισε τά γεγονότα ὡς προσπάθεια ὑλοποίησης τῆς πάγιας τουρκικῆς πολιτικῆς. **Ὁ δέ, Γκάλο Πλάζα, στήν Ὑκθεση του πρὸς τό Συμβούλιο Ἀσφαλείας γιά τά τότε γεγονότα, ἀναφέρει ὅτι ὁ στόχος τῆς Τουρκίας ἦταν ὁ βίαιος διαχωρισμός καί ἡ διχοτόμηση.**

Ὁ Μακάριος ἀπαντᾷ σέ ὅλους ἐκείνους πού διατυπώνουν ἀπόψεις πού συνδέουν τά τότε γεγονότα, πού ξεκίνησαν μέ ἀποκλειστική ὑπαιτιότητα τῆς Ὑγκυρας, μέ δῆθεν συνευθύνη τῆς ἑλληνικῆς κοινότητας. Ἰδού τί ἀναφέρει σέ ἐπιστολή του, ἡμερομηνίας 1.3.1964, πρὸς τόν τότε Πρωθυπουργό τῆς Ὑλλάδας Γεώργιο Παπανδρέου:

«Ἀλλ' ἐνῶ ἀνέμενον τήν ἀπάντησιν τῆς Τουρκοκυπριακῆς ἡγεσίας στίς γνωστές προτάσεις γιά συνταγματικές μεταβολές, ἐξετυλίχθησαν αἱματηρά ἐπεισόδια ἐν Λευκωσία, τά ὅποια μετὰ τίνος ἡμέρας ἐπεξετάθησαν καί εἰς ἄλλας περιοχάς τῆς νήσου.

Πιστεύω ἀκραδάντως, ὅτι τήν εὐθύνην διά τά τραγικά ταῦτα γεγονότα καί τήν ὅλην δυσάρεστον κατάστασιν, φέρει ἐξ ὀλοκλήρου ἡ Τουρκοκυπριακή πλευρά. Εἶναι ἀληθές, ὅτι οἱ Ὑλληνες τῆς Κύπρου καί ἡ ἡγεσία τῶν, προέβαινον ἀπό καιροῦ εἰς δυναμικὴν προπαρασκευήν, διά νά εἶναι ἔτοιμοι νά ἀντιμετωπίσουν τυχόν ἔνοπλον ἐπίθεσιν ὑπὸ τῶν Τουρκοκυπρίων, διά τοὺς ὁποίους ἐγνωρίζομεν ὅτι εἰσῆγον ὄπλα ἐκ Τουρκίας καί ἐξεπαίδευον στρατιωτικῶς πολλὰ μέλη τῆς κοινότητός των. Ἀπό ἑλληνικῆς ὁμως πλευρᾶς, παρὰ τήν δυναμικὴν διά πᾶν ἐνδεχόμενον προπαρασκευήν, οὔτε σκέψις ἐγένετο, οὔτε οἰαδήποτε πρόθεσις ὑπῆρχε δι' ἐπίθεσιν κατὰ τῶν Τούρκων. Ὁ ἀγὼν ἐπεβλήθη. Εὐρέθημεν ὑποχρεωμένοι νά χρησιμοποιήσωμεν κατὰ τῆς ἐνόπλου βίας τό ἴδιον μέσον. Πιθανῶς νά ὑποχρεωθῶμεν νά πράξωμεν τοῦτο καί

μελλοντικῶς. Δι' αὐτόν τόν λόγον συνεχίζομεν τήν ἐτοιμασίαν μας καί ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου».

Καί στίς 13 Μαρτίου 1964, ὁ Πρόεδρος Μακάριος προβαίνει στήν ἐξῆς δήλωση μετά ἀπό διακοίνωση τῆς τουρκικῆς κυβέρνησης, ἡ ὁποία ἀπειλεῖ ἀπροσχημάτιστα μέ στρατιωτική ἐπέμβαση στήν Κύπρο:

«Ἡ θλιβερή ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ τουρκοκυπριακή ἡγεσία, στήν προσπάθειά της νά δικαιολογήσει μίαν ἔνοπλη ἐπέμβαση τῆς Τουρκίας, πρὶν ἀπό τήν ἄφιξη τῆς Εἰρηνευτικῆς Δύναμης τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν καί νά δημιουργήσει τετελεσμένα γεγονότα, πού θά ἐξυπηρετοῦσαν τούς σκοπούς της γιά διαμελισμό ἢ ὁμοσπονδοποίηση τῆς Κύπρου, προκαλεῖ διαρκῶς ἐπεισόδια σέ διάφορα μέρη τοῦ νησιοῦ.

Οἱ Τοῦρκοι ἐπιδόθηκαν σέ αὐτές τίς πράξεις βίας, ἐνθαρρυνόμενοι, προφανῶς, ἀπό τίς ἀπανειλημμένες ἀπειλές τῆς Τουρκικῆς Κυβέρνησης γιά ἔνοπλη εἰσβολή στήν Κύπρο».

Ἡ ἀποτυχία διάλυσης τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας μέ τήν τουρκοανταρσία τοῦ 1963-64, ὁδήγησε στή συνωμοσία τοῦ 1974. Ἀπό τά ἀποκαλυφθέντα ἔγγραφα διαφαίνεται ὅτι στόχος ἦταν ἓνα πραξικόπημα, ἡ δολοφονία τοῦ Μακαρίου, ἡ εἰσβολή, ὁ βίαιος φυλετικός διαχωρισμός καί ἡ ἐπιβολή ἐνός κυβερνητικοῦ σχήματος, πρόθυμου νά νομιμοποιήσει τά τετελεσμένα τοῦ δίδυμου ἐγκλήματος.

Ἡ ἐπιβίωση τοῦ Μακαρίου καί ὁ ἀγώνας τοῦ λαοῦ γιά ἐπάνοδό του, διαφοροποίησε μέν τά ἀρχικά σχέδια, ἀλλά δέν ἀπέφυγε τήν ἐθνοκάθαρση καί τήν de facto διχοτόμηση ἀπό τίς τουρκικές κατοχικές δυνάμεις. Ὁ Μακάριος σέ μιά προσπάθεια νά ὁδηγήσει σέ μιά ἀνεκτὴ λύση, ἄρχισε τόν διακοινοτικό διάλογο. Στή συνέχεια, διαπίστωσε τό ἀδιέξοδο. Στήν τελευταία δραματική του ὁμιλία στήν πλατεία Ἐλευθερίας, διακήρυξε ὅτι ὁ διακοινοτικός διάλογος διέδραμε τή χρησιμότητά του καί χρησιμοποιεῖται ὡς ἄλλοθι ἀπό τήν Τουρκία καί ὅτι ὑπερέβημεν τά ὅρια ἀσφάλειας σέ ὑποχωρήσεις.

Εἰς διάψευσιν τῶν ἰσχυρισμῶν ὅτι πολλές τῶν μετέπειτα ὑποχωρήσεων, ἐκπτώσεων, ἐλλειμματικῶν χειρισμῶν καί ἐκτροπῶν, ὀφείλονται στόν Μακάριο, ὑπάρχουν ἀδιάψευστες οἱ θέσεις του, οἱ δηλώσεις του, ὁ βίος καί ἡ πολιτεία του. Ἀπό νωρίς ἀναλύει με πολιτική σοφία τίς διεθνεῖς ἐξελίξεις καί θέτει τά προβλήματα καί τήν προοπτική ἐπίλυσής τους στή βάση ἀρχῶν.

Στήν ὁμιλία του στή Διάσκεψη Κορυφῆς τῶν Ἀδεσμεύτων τό 1961, στό Βελιγράδι, ἀναφέρει χαρακτηριστικά:

«Ἡ εἰρήνη, τότε μόνο εἶναι ἀσφαλής, ὅταν δέν στηρίζεται ἀπλῶς ἐπὶ τῆς ἰσχύος τῶν ὅπλων καί τῆς ἰσορροπίας τῶν δυνάμεων, ἀλλ' ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας καί τῆς αὐτοδιαθέσεως».

«Δέν ἀποφεύγονται, ἀλλά πολλαπλασιάζονται οἱ κίνδυνοι, ὡσάκις ἐφαρμόζονται συμβιβαστικά λύσεις, μή βασιζόμενοι ἐπὶ ἀρχῶν. Ὁ συμβιβασμός, δύναται νά ἐπιτύχει ἀναβολήν, ἀλλά ἡ ἀναβολή ἀποτελεῖ ὑποθήκευσιν τοῦ μέλλοντος».

Αὐτό πού ἀναδεικνύεται ὡς τό κορυφαῖο διαχρονικό χαρακτηριστικό τοῦ Μακαρίου, εἶναι ἡ ἀγωνιστική του στάση κατά τῆς ἀποικιοκρατικῆς δουλείας, ἐνάντια στίς ἐξωτερικές πιέσεις, ἐνάντια στή χούντα καί κατά τῆς προσαρμογῆς στήν τουρκική κατοχή. Θεμελιακή του ὑποθήκη παραμένει, **«ὅτι δέν θά ξεγράψουμε καμιά γωνιά τῆς κυπριακῆς γῆς, ὅτι κανενός πρόσφυγα δέν θά διαγράψουμε τό δικαίωμα ἐπιστροφῆς».**

Τά λόγια τοῦ Μακαρίου, λίγες μόνο ἐβδομάδες πρὶν ἀπό τό θάνατό του, περιγράφουν ἀνάφλυγα τῆ θεώρησής του γιά τή λύση τοῦ Κυπριακοῦ καί τά ὅρια τῶν ὑποχωρήσεων: «Ἡ Ἑλληνοκυπριακή πλευρά, δέν ἔχει περιθώρια ἄλλων ὑποχωρήσεων γιατί ἔκαμεν ἤδη πολλές καί ἔφθασε σέ ὅρια πού δέν μπορεῖ νά ὑπερβεῖ. Καί ἐπομένως, οἱ πολιτικές συνταγές ἢ συμβουλές περί ἀμοιβαίων ὑποχωρήσεων δέν πρέπει νά ἀπευθύνονται πρός τοὺς Ἕλληνες Κυπρίους. Ὑποχωρήσεις πρέπει νά ζητοῦνται μονάχα ἀπό τήν τουρκική πλευρά, ἃν ὑποχώρηση μπορεῖ νά ὀνομασθεῖ, στήν περίπτωσιν αὕτη, ἡ ἐπιστροφή κατακτηθέντων διὰ στρατιωτικῆς βίας».

Καί ἀπαντώντας ὁ Μακάριος σέ ὅσους συμβούλευαν ρεαλιστική δῆθεν ἀποδοχή τῶν τετελεσμένων, διακήρυττε στό "Όμοδος, τό 1975: «Πιθανῶς νά λεχθεῖ ὅτι ὑπάρχουν σήμερον ἐν Κύπρῳ τετελεσμένα γεγονότα, τά ὁποῖα δέν ἀπογίνονται καί δέν ἀνατρέπονται. Καί δέν πρέπει ταῦτα νά παραγνωρίζονται. Δέν παραγνωρίζομεν, ἀλλά δέν ἀναγνωρίζομεν καί δέν ἀποδεχόμεθα καί δέν νομιμοποιούμεν διά τῆς ὑπογραφῆς μας τετελεσμένα γεγονότα».

Στό συλλαλητήριο τῆς 20ης Ἰουλίου 1976 προσέθετε: «Ἡ μόνη προσφερόμενη σύντομος λύσις, εἶναι ἡ ἀναγνώρισις καί ἀποδοχή τῆς «ντέ φάκτο» καταστάσεως. Ποία ὅμως, ἡ ὠφέλεια ἐκ τῆς τοιαύτης συντομίας; Μήπως διά νά ἀποφευχθῇ ἡ τουρκοποίησης τῶν κατεχομένων ἐδαφῶν; Ἀλλά, θά γίνει τότε τῇ συγκαταθέσει καί διά τῆς ὑπογραφῆς μας. Μήπως διά νά αἰσθανώμεθα ἀσφαλεῖς εἰς τό ὑπόλοιπον τμήμα τῆς νήσου; Πιστεύω, ἀντιθέτως, ὅτι ἡ νομιμοποίησης τῶν τετελεσμένων γεγονότων θά διεγείρει τήν τουρκικήν βουλιμίαν καί θά ἐνθαρρύνῃ τά ἐπεκτατικά σχέδια τῆς Τουρκίας εἰς τήν Κύπρον».

Καί μέ διάγνωση τῆς ταύτισης κινδύνων ἀπό τόν τουρκικό ἐπεκτατισμό μέ τόν εὐρύτερο ἑλληνισμό καί προβλέποντας τήν ἐκδήλωση τῶν θρασύτατων τουρκικῶν ἀξιώσεων, προχωροῦσε στήν ἐπισήμανση: «Καί τοιαῦται ἐξελίξεις εἰς τήν Κύπρον θά ἔχουν ἐπακόλουθον καί εἰς ἐκτός Κύπρου χώρους, ὅπου πετρελαιοφόροι ὑφαλοκρηπίδες καί τουρκικά μειονότητες, δίδουν εἰς τήν Τουρκίαν προσχήματα ἐπεκτατικῆς πολιτικῆς».

Σήμερα, περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά, ὀφείλουμε νά στραφοῦμε πρὸς τό Θρονί, γιά προβληματισμό, ἔμπνευση καί διάνοιξη προοπτικῶν. Ἡ σημερινή κρίσιμη ἐθνική, οἰκονομική καί πολιτική συγκυρία, ἀπαιτεῖ ἀξιοποίηση τοῦ βασικοῦ διαχρονικοῦ μηνύματος τοῦ Μακαρίου πού ὑπῆρξε ἡ ἐμμονή σέ στόχους καί ἀρχές, μέ ἀνάλογη τακτική, πού ὥστόσο δέν ἀναιρεῖ τίς βασικές ἐθνικές ἐπιδιώξεις.

Ἡ τιμή στό Μακάριο δέν μπορεῖ νά ἐξαντλεῖται σέ ἐπιμνημό-

συνες δεήσεις καί έπετειακούς λόγους. 'Απότιση τιμής στή μνήμη τοῦ μεγάλου 'Ηγέτη, σημαίνει νά άντλοῦμε παράδειγμα από τήν αγωνιστική του πορεία καί νά σηκώνουμε μέ σεβασμό τήν κιβωτό μέ τίς έντολές του. Χρέος μας νά έπιμείνουμε σέ λύση πού νά έγγυᾶται τήν ένότητα κράτους καί χώρου, τήν απομάκρυνση τῶν στρατευμάτων καί τῶν έποίκων καί τή διασφάλιση τῶν βασικῶν έλευθεριῶν καί δικαιωμάτων τοῦ συνόλου τοῦ λαοῦ.

Τριάντα έννέα χρόνια από τήν έθνική τραγωδία τοῦ 1974, τό καθήκον μᾶς εἶναι νά παραμείνουμε σέ έγρήγορση καί κινητοποίηση σέ ὅλη τήν κλίμακα τοῦ 'Ελληνισμοῦ γιά τή διασφάλιση τῶν αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων τῆς πατρίδας καί τοῦ λαοῦ μας. Δέν εἴμαστε οὔτε ἄρνητικοί, οὔτε ἀπορριπτικοί. 'Αλλά μέ σαφήνεια πρέπει νά δώσουμε τό μήνυμα ὅτι δέν πρόκειται νά συναινέσουμε σέ έθνικό αὐτοχειρισμό.

Οἱ συνομιλίες τῶν τελευταίων πέντε χρόνων ὡδηγήθηκαν σέ τέλμα καί ἀδιέξοδο ἐξ αἰτίας τῆς τουρκικῆς κακοπιστίας καί ἀδιαλλαξίας, ἐνῶ ἡ Τουρκία ἐμφανίζεται ὡς οὐδέτερος τρίτος, ὡς «ἀθῶα περιστέρα» καί ὡς δῆθεν ἐπείγόμενη γιά λύση. Ταυτόχρονα, ἀντί νά ἀποδοκιμάζεται καί νά καταδικάζεται ἡ τουρκική πλευρά, ἀντιμετωπίζουμε νουθεσίες καί πιέσεις. Μάλιστα μέ ἐπίκληση τῆς δεινῆς θέσης στήν ὁποία περιῆλθε ἡ κυπριακή οἰκονομία, ἐξαιτίας καί τῆς ἀνάληπτης συμπεριφορᾶς τῶν ἰσχυρῶν ταγῶν τῆς Ε.Ε., ἐπιχειρεῖται ἡ διασύνδεση μέ τή λύση τοῦ Κυπριακοῦ. Τί έννοοῦν ὅσοι δηλώνουν ἀνευθρίαστα ὅτι πρέπει νά ἀξιοποιηθεῖ, ὡς εὐκαιρία, ἡ οἰκονομική κρίση, γιά νά λυθεῖ τό Κυπριακό καί τό ζήτημα τῶν ἐνεργειακῶν πόρων τῆς Κύπρου; "Οτι θά καμφθοῦμε καί θά γονατίσουμε καί θά δεχθοῦμε ἐλλειμματική, ἄδικη καί ἐτεροβαρή λύση ὑπό τό βάρος τῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν; 'Αποδοκιμάζουμε καί ἀπορρίπτουμε αὐτοῦ του εἴδους τίς ἀπαράδεκτες προσεγγίσεις πού προσβάλλουν βάνανυσα τόν λαό μας.

Προειδοποιοῦμε τόν λαό γιά τούς κινδύνους ἀπό τίς ἐπιχειρούμενες μεθοδεύσεις. Καλοῦμε σέ ἐπαγρύπνηση, συστράτευση

καί κινητοποίηση γιά τήν ἀνακοπή τῆς ἐπικίνδυνης πορείας. Ὁ κίνδυνος ἐπανόδου ἑνός σχεδίου λύσης στίς παραμέτρους τοῦ Σχεδίου Ἀνάν εἶναι ὑπαρκτός. Τό λαϊκό αἶσθημα πού ἐκφράσθηκε ἐλεύθερα τό 2004, πρέπει νά εἶναι ὁδηγός στή διαχείριση τῆς ἐθνικῆς μας ὑπόθεσης καί δέν εἶναι νοητό νά παρερμηνεύεται μέ νέες ὑποχωρήσεις, πού ἀποδίδονται, εἴτε στόν Πρόεδρο Μακάριο, εἴτε στά ψηφίσματα τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας.

Μέσα στίς σημερινές συνθηκες εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἐνότητα. Ὁχι, σάν ἄχρωμη εὐχή, ἀλλά ὡς κοινό μέτωπο γιά ἀγώνα ἐπιβίωσης καί ἀπελευθέρωσης. Ἐπιβάλλεται νά πρυτανεύσει φρόνημα ἀγωνιστικό καί πνεῦμα ὁμοψυχίας καί ἀδιάσπαστης ἐθνικῆς ἐνότητας. Γιατί στόν δύσκολο ἀγώνα πού διεξάγει ὁ Κυπριακός Ἑλληνισμός, καμιά συμπαράσταση δέν μπορεῖ νά ἀξιοποιηθεῖ καί κανένας στόχος δέν μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ χωρίς καθολική καί ἀνεπιφύλακτη συσπείρωση γύρω ἀπό τόν ὑπέρτατο σκοπό τῆς σωτηρίας τῆς Κύπρου.

Μιά ἐνότητα στή βάση συλλογικῆς διαβούλευσης γιά συνδιαμόρφωση ἀποφάσεων στρατηγικοῦ καί τακτικοῦ χαρακτήρα. Μιά ἐνότητα στή βάση συμμόρφωσης πρὸς τή λαϊκή βούληση μέ ἀναδιαμόρφωση τῆς στρατηγικῆς μας, γιά νά ἀποφύγουμε τούς ἐξόφθαλμους κινδύνους, νά ἀποκαταστήσουμε τόν πραγματικό χαρακτήρα τοῦ κυπριακοῦ προβλήματος καί νά ἐπανατοποθετήσουμε τήν Τουρκία στό ἐδώλιο τοῦ κατηγορουμένου, ὡς παραβάτη τοῦ Διεθνούς καί τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαίου. Σέ πλήρη καί ἀδιάσπαστη ἐνότητα μέ τήν Ἑλλάδα πού ἀποτελεῖ τόν μόνιμο, φυσικό καί ἀνιδιοτελῆ συμπαράστατή μας στόν ἀγώνα γιά ἐθνική δικαίωση.

Τριάντα ἔξι χρόνια, μετά πού ὁ μέγας ἡγέτης ἔφυγε νωρίς. Ἐκατό χρόνια ἀπό τή γέννησή του. Καί ὅμως εἶναι παρών, δικαιωμένος καί ὑπερήφανος. Λιτός πάντα σάν ἀρχαῖο ἐπίγραμμα. Σεπτὸς σάν βυζαντινὸ ἐξωκλήσι. Καί ἐμεῖς παραμένουμε, μέ φορτισμένες τίς μνήμες, μέ ὀράματα τραυματισμένα, μέσα στοὺς ἐπάλλους καί φαύλους κύκλους τῆς κρίσης ἀξιών, τῆς ἀνατροπῆς

τῶν προτεραιοτήτων μας, τοῦ ἄγους τῆς κατοχῆς, τῶν καταπα-
τουμένων δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ μας, τῶν μνημονίων καί τῶν δα-
νειακῶν συμβάσεων, τῆς λησμοσύνης τοῦ μεγάλου μας χρέους.
Ἀναζητώντας συνειρμούς τῆς δικῆς του μεγαλοσύνης καί θυσίας
μέ τό σημερινό μας καθῆκον. Καθῆκον τό ὁποῖο ἐπιτάσσει νά ξε-
φύγουμε ὀριστικά ἀπό τό σύνδρομο τῆς ἐθνικῆς ταπείνωσης τοῦ
1974, τῆς οἰκονομικῆς κρίσης πού πλήττει τήν Κύπρο, τῆς ἀνάλ-
γητης συμπεριφορᾶς τῶν ἐταίρων μας, πού ἄλλως ὀφείλαν νά συ-
μπεριφερθοῦν. Ὀφείλουμε νά ἐπανακαθορίσουμε τά μεγάλα ὀρά-
ματα καί νά ἐπανασυνδέσουμε τά κομμένα νήματα τῶν προσπα-
θειῶν καί τῶν ἀγῶνων τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ. Νά ὀλοκλη-
ρώσουμε τόν ἱστορικό κύκλο πού ξεκινᾷ ἀπό τήν ἀγχόνη τοῦ
ἀποικιοκράτη, φτάνει στή δημοκρατική ἀντίσταση τοῦ λαοῦ μας
τό 1974, ἐκτείνεται στήν τραγωδία τῆς εἰσβολῆς καί ὀλοκληρώ-
νεται, πρέπει νά ὀλοκληρωθεῖ, μέ πράξη μόνο μία. **Πράξη ἀπό-
σεισης τῆς κατοχῆς. Πράξη ἐλευθερίας.**

Ὁ Κωνσταντῖνος Τσάτσος στόν λόγο ἀποχαιρετισμοῦ τοῦ Μα-
καρίου, τό 1977, εἶπε μέ τή χαρακτηριστική του γλαφυρότητα:
«Ἀδελφοί, οἱ μεγάλοι νεκροί δέν ἐκλείπουν. Ἡ παρουσία τούς γί-
νεται στή μεταθανάτια πορεία τους μέσα στήν ἱστορία ἀκόμη πιό
ἔντονη. Κλαῖμε, διότι πέθανε ὁ Μακάριος. Καί ξεχνᾷμε, ὅτι ὁ
Μακάριος Ζεῖ. Ζεῖ στήν ψυχή ὅλων σας, στή θέλησή σας νά
πραγματοποιήσετε τή δική του θέληση. Δεῦτε, πονεμένοι ἀδελ-
φοί, νά λάβετε θάρρος, δύναμη καί πίστη. Ἡ Κύπρος δέν πεθαί-
νει».

Αὕτη εἶναι ἡ ὑπόσχεσή μας καί σήμερα πρός τόν μεγάλο Ἠγέ-
τη τοῦ λαοῦ μας. Ἡ Κύπρος δέν θά γονατίσει καί δέν θά ὑποκύ-
ψει στή βία, στό ἄδικο καί στήν αὐθαιρεσία. Θά ἀγωνιστοῦμε γιά
νά μὴν περάσουν τά ἀποτελέσματα τῆς προδοσίας, τῆς τουρκικῆς
εἰσβολῆς καί κατοχῆς. Θά παλέψουμε μέρα καί νύκτα, ὥσπου
ἀπό τά σκοτάδια ἀναβλύσει φῶς. **Φῶς ἄπλετο ἐλευθερίας!**